

JAARVERSLAG LEERPLICHT EN RMC

SCHOOLJAAR 2021 – 2022

Datum: 03-10-2022

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	3
2. Leerplicht, definities en het team in Diemen.....	4
2.1 Wettelijke basis en verantwoordelijkheden leerplicht	4
2.2 Definities.....	5
2.3 De rol van team Leerplicht (in Diemen)	5
2.4 De werkwijze van team Leerplicht (in Diemen)	6
2.5 Leerplicht interventies.....	9
2.6 Visie team Leerplicht Diemen	10
3. Ontwikkelingen	11
3.1 Coronapandemie	11
3.2 Oorlog in Oekraïne	12
3.3 De Wet politiegegevens (Wpg).....	13
3.4 Verzuimaanpak Ministerie van OCW	13
3.5 Invoering van M@ZL op PO-scholen	15
4. Algemene gegevens	16
4.1 Basisgegevens leerplichtigen en RMC.....	16
4.2 Basisgegevens scholen	16
5. Verzuimcijfers	18
5.1 Verzuimmeldingen	18
5.2 Vrijstellingen.....	19
5.3 Ingezette interventies	20
6. Cijfers Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten (VSV).....	21
7. Terugblik speerpunten 2021-2022.....	22
8. Speerpunten 2022-2023	23

1. INLEIDING

In dit jaarverslag leerplicht blikken we terug op de speerpunten van het afgelopen schooljaar (2021-2022), worden de cijfers van dit schooljaar inzichtelijk gemaakt, maar richten we onze blik ook naar voren. We formuleren een ambitie voor het team leerplicht de komende jaren, zowel voor de werkwijze en samenwerking, als ook de ambitie van het team: waarop willen we ontwikkelen?

Het team Leerplicht Diemen rapporteert via dit jaarverslag aan het college van B&W en minister over het gemelde schoolverzuim en inzet voor de gemeente Diemen om het leerrecht van alle kinderen te borgen. Het college informeert vervolgens de gemeenteraad hierover.

Vanaf 2017 heeft een (landelijke) ontwikkeling plaatsgevonden in de werkwijze van leerplicht. Leerplicht zet zich meer in op preventie en werkt intensiever samen met het onderwijs en zorgverleners. Dit heeft positieve gevolgen voor kinderen, jongeren, gezinnen, scholen en ketenpartners. De nieuwe werkwijze kost echter wel meer tijd, omdat Diemen een continu groeiende gemeente is waardoor het aantal leerplichtigen stijgt. Hierdoor heeft het team leerplicht Diemen zich onlangs mogen uitbreiden, om zich nog beter in te kunnen zetten op de ambitie:

Vroegtijdig al het verzuim signaleren én kinderen en jongeren de benodigde begeleiding bieden om zich optimaal te kunnen ontwikkelen binnen het onderwijs.

Allereerst volgt in hoofdstuk 2 meer (wettelijke) achtergrondinformatie over leerplicht, gebruikte definities en het team in Diemen. Ook heeft het team Leerplicht een visie geformuleerd op de ontwikkeling van het team. In hoofdstuk 3 komen landelijke ontwikkelingen aan bod en worden de lokale gevolgen toegelicht. Hoofdstuk 4, 5 en 6 geven de cijfers van het afgelopen schooljaar weer, voorzien van een toelichting. In hoofdstuk 7 blikken we terug op de speerpunten van het afgelopen schooljaar en in hoofdstuk 8 kijken we vervolgens vooruit: waar gaan we het komende schooljaar op inzetten?

2. LEERPLICHT, DEFINITIES EN HET TEAM IN DIEMEN

2.1 WETTELIJKE BASIS EN VERANTWOORDELIJKHEDEN LEERPLICHT

De uitvoering van leerplicht valt onder de 'Leerplichtwet 1969'. In het kort gezegd houdt deze wet in dat alle kinderen tussen de 5 en 16 jaar die in Nederland wonen, leerplichtig zijn. Ouders of verzorgers moeten hun leerplichtige kinderen inschrijven op een school. De kinderen moeten vervolgens ook echt naar die school gaan. Dit geldt ook voor kinderen met een andere nationaliteit en nieuwkomers. Soms kan een kind vrijstelling krijgen van de leerplicht, dit gebeurt alleen in uitzonderingsgevallen. Het kan ook voorkomen dat een kind door lichamelijke of psychische oorzaken geen onderwijs kan volgen.

Daarnaast hebben jongeren tussen de 16 en 18 jaar, die geen startkwalificatie hebben, een kwalificatieplicht. Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger). De kwalificatieplicht is een van de maatregelen van de Rijksoverheid om schooluitval van jongeren tegen te gaan. De maatregel moet de kansen van startende jongeren op de arbeidsmarkt vergroten.

In het kort houdt de wettelijke basis in dat:

- Leerplicht (5 – 16 jarigen) begint op de eerste dag van de maand, volgend op de maand waarin een kind 5 jaar wordt. Leerplicht eindigt aan het einde van het schooljaar waarin de jongere 16 jaar is geworden;
- De kwalificatieplicht (16 – 18 jarigen) is bedoeld om voortijdige schooluitval terug te dringen en jongeren van 16 – 18 jaar verplicht zijn onderwijs te volgen totdat ze een startkwalificatie hebben;
- De Regionale Meld- en Coördinatorfunctie¹ (RMC) voortijdig schoolverlaten (VSV) voor 18 – 23 jarigen ligt in het verlengde van de leerplicht en kwalificatieplicht. Het verplicht gemeenten om 'niet meer leerplichtige' jongeren van 18 tot 23 jaar te volgen op weg naar een startkwalificatie.

Er zijn bepaalde verantwoordelijkheden gebonden aan de Leerplichtwet:

- Ouders, voogden of verzorgers zijn verplicht ervoor te zorgen dat de jongere is ingeschreven bij een school en deze school ook volgens de geldende lesroosters bezoekt;
- School hoort leerlingen te melden die meer dan 16 uur binnen vier leswerken ongeoorloofd verzuimen;
- De gemeente ziet toe op de naleving van de leerplichtwet. Het team Leerplicht onderzoekt wat er aan de hand is, zorgt ervoor dat kinderen naar school gaan en 18 – 23 jarigen zonder startkwalificatie worden gevolgd en begeleid.

¹ De RMC-wetgeving is niet in een aparte wet vastgelegd. In de Wet op het Voortgezet Onderwijs, de Wet Educatie en Beroepsonderwijs en de Wet op de Expertisecentra is een aantal artikelen opgenomen over voortijdig schoolverlaten en de functie van RMC hierin.

2.2 DEFINITIES

Om het jaarverslag leerplicht zo leesbaar en toegankelijk mogelijk te maken worden in deze paragraaf definities uit de Leerplichtwet/uitvoering van leerplicht toegelicht, opgesplitst in de soorten verzuim.

ABSOLUUT VERZUIM

Wanneer een kind/jongere niet bij een school of instelling staat ingeschreven, spreken we van absoluut verzuim. Het kan voorkomen dat door een schoolwisseling (nog) niet van alle leerlingen bekend is naar welke school ze toe gaan.

RELATIEF VERZUIM

Wanneer een kind/jongere wel bij een school of instelling staat ingeschreven, maar deze zonder geldige reden de lessen niet bezoekt, spreken we van relatief verzuim. Het relatief verzuim kent meerdere vormen:

- Bij **beginnend verzuim** is sprake van verzuim, maar minder dan de wettelijke termijn van 16 uur of meer binnen een periode van vier lesweken. De school wordt geacht in te grijpen, maar dit verzuim hoeft niet gemeld te worden.
 - Zodra een leerplichtige leerling binnen een periode van vier weken 16 uur of meer zonder geldige reden verzuimt (de wettelijke termijn), is melden bij DUO wel verplicht.
- **Signaalverzuim** is verzuim dat samenhangt met achterliggende problematiek van de leerling. Een voorbeeld is dat een leerling wordt gepest en hierdoor niet meer naar school wil/gaat.
- **Luxeverzuim** is verzuim waarbij ouders hun kind gedurende schooltijden meenemen op vakantie. Dit is alleen toegestaan als door specifiek werk van (één van de) ouders geen enkele mogelijkheid in een schooljaar bestaat om met het gezin op vakantie te gaan.
- **Thuiszitters** zijn jongeren van 5 tot en met 17 jaar die wel op een school staan ingeschreven, maar feitelijk vier weken onafgebroken zonder geldige reden niet naar school gaan, terwijl er geen vrijstelling voor is afgegeven.

2.3 DE ROL VAN TEAM LEERPlicht (IN DIEMEN)

De uitvoering van de Leerplichtwet valt in de gemeente Diemen onder de verantwoordelijkheid van het Team Beleid Samenleving, door drie leerplichtambtenaren en een ondersteuner. De totale omvang van het team Leerplicht bedraagt 2.7fte².

Het doel van de functie is om:

- Toe te zien op het recht op onderwijs voor 5 – 16 jarigen;
- Het behalen van een startkwalificatie voor 16 – 23 jarigen te stimuleren en voortijdig schooluitval te voorkomen.

² Fte = fulltime-equivalent, waarbij één FTE een volledige werkweek is van 36 uur.

Idealiter krijgen jongeren de optimale kansen om hun talenten te benutten en om het arbeidsperspectief te vergroten. Dit moet voorkomen dat leerlingen uitvallen, de leerloopbaan onderbroken wordt en jongeren een groter risico lopen om in een bijstandssituatie te belanden.

De leerplichtambtenaar is echter geen hulpverlener, maar heeft de zorgtaak om gesignaleerde problematiek in kaart te brengen en zo nodig hulpverlening in te schakelen en/of te coördineren. Ze hebben dus een rol gericht op preventie, handhaving en zorg. Deze rollen vertalen zich in diverse functies:

- **Handhavend:** waar nodig onderzoek instellen, het opmaken van processen-verbaal, het uitvoeren van huisbezoeken;
- **Partner:** participeren in overlegstructuren met scholen en andere ketenpartners, gesprekken voeren met ouders, kinderen en/of jongeren;
- **Adviseur:** als aanspreekpunt en adviseur voor ouders, jongeren, het onderwijs, (jeugd)hulpverleningsinstanties over verzuimkwesties;
- **Verbinder:** het onderhouden van contact met het onderwijs en andere ketenpartners, waar nodig de regie voeren en/of coördineren van een effectieve samenwerking tussen het onderwijs en de ketenpartners.

De rol van ondersteuner van de leerplichtambtenaren is het afgelopen jaar uitgebreid en heeft de volgende taken voor zowel leerplicht als RMC/VSV (leeftijd van 5- t/m 23-jarigen):

- Het versturen van brieven/rappelleren;
- Het opmaken van dossiers;
- Gesprekken met betrokkenen inplannen en ze uitnodigen;
- Controle leerplichtadministratie van scholen;
- Taken rond aanpak jongeren in kwetsbare positie (JIKP);
- Eerste aanspreekpunt voor verzuimmeldingen 18- en 18+;
- VSV'ers aanschrijven;
- Relatiebeheer met de scholen en waar nodig ook met de ouders en jeugdigen.

2.4 DE WERKWIJZE VAN TEAM LEERPlicht (IN DIEMEN)

Deze rollen uiten zich in verschillende werkwijzen, afhankelijk van het soort verzuim en de betrokken partijen. Daarnaast zijn er overlegstructuren waar de leerplichtambtenaar aan deelneemt.

WERKWIJZE BIJ EEN VERZUIMMELDING

Wanneer de leerplichtambtenaar een verzuimmelding ontvangt, worden de ouder(s)/voogd(en)/verzorger(s) en/of de leerling door de leerplichtambtenaar uitgenodigd voor een gesprek. Het doel is de reden van het verzuim te achterhalen, tot een analyse te komen en een plan van aanpak op te stellen voor de schoolgang van het kind. Dit plan komt in samenspraak met ouders en eventuele ketenpartners tot stand en wordt in een eerste waarschuwing verwerkt.

Mocht hierna nog steeds verzuim plaatsvinden, dan wordt de leerling opnieuw opgeroepen en wordt een van de interventies uit paragraaf 2.5 ingezet.

Casus verzuimmelding

‘Het lukt niet om een leerling en ouders in beweging te krijgen’

In november 2020 ontving team Leerplicht een verzuimmelding. De leerling is op dat moment 15 jaar oud en volgt onderwijs op het voortgezet speciaal onderwijs. De leerling komt oorspronkelijk uit Soedan, heeft in Nederland in zes verschillende asielzoekerscentra gewoond en op zes verschillende basisscholen gezeten.

Volgens de werkwijze zijn diverse gesprekken gevoerd met de leerling, ouders, mentor en zorgcoördinator (en waar nodig een tolk). De leerling blijkt niet gemotiveerd om naar school te gaan, maar de reden hiervoor blijft onduidelijk. De leerling wordt als gevolg vaak ziekgemeld. De moeder heeft iedere dag strijd om haar kind naar school te krijgen, zonder succes, en vraagt om hulp.

De leerling zelf wil echter geen hulp ontvangen en komt niet opdagen bij afspraken van de ingezette hulpverleningstrajecten. Wél wordt de reden van afwezigheid duidelijk, er spelen verschillende klachten bij de leerling: trauma, depressie, sociaal isolement, bindingsangst, gameverslaving, minderwaardigheidscomplex, gebrek aan toekomstperspectief, wordt gepest en is niet voldoende weerbaar, dag- en nachtritme is omgedraaid, overgewicht en een taal-/cultuurbarrière.

De school en leerplichtambtenaar maakten zich grote zorgen over de ontwikkeling van de leerling, waardoor een Veilig Thuis melding is gedaan. Deze melding is in overleg doorgezet naar het Sociaal Wijkteam. Zij komen, na een poging tot aanbod, tot de conclusie dat meer hulp nodig is. Hulpverleners kregen de kans om de leerling te helpen vóórdat een proces verbaal werd opgemaakt.

De leerling is na de zomervakantie naar het ROC gegaan voor een entree opleiding en heeft een klein stapje gemaakt in de ontwikkeling. Team Leerplicht blijft de leerling ondersteunen tot deze in eigen kracht staat. Blijft de leerling verzuimen, dan wordt wel een proces verbaal opgesteld.

WERKWIJZE BIJ THUISZITTERS

Bij thuiszitters is vrijwel altijd sprake van complexe casuïstiek en een langdurig verzuim. Een leerling is dus veelal al in beeld bij een (zorg)professional in de gemeente. De samenwerkingsverbanden primair- en voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen³ hebben een belangrijke rol bij thuiszitters. Het onderwijs is primair verantwoordelijk voor een passende plaatsing van leerlingen. Voor deze aanpak en doelstellingen is een gezamenlijke werkagenda opgesteld.

In het primair onderwijs is bij onhoudbare en/of vastlopende situaties de coördinator Noodprocedure beschikbaar. Deze functie wordt vervuld door de Adviseur Passend Onderwijs. Ze kijkt wat nodig is voor de leerling, ouders en school, zodat de leerling passend onderwijs kan (blijven) volgen. In het voortgezet onderwijs zijn er adviseurs van het samenwerkingsverband die eenzelfde rol vervullen.

³ In een samenwerkingsverband werken scholen voor regulier onderwijs en speciaal onderwijs samen met als doel het bieden van passend onderwijs. Er worden afspraken gemaakt over ondersteuning aan leerlingen. Iedere school is aangesloten bij een samenwerkingsverband in de regio.

SAMENWERKING EN OVERLEGSTRUCTUREN

Verzuimmeldingen komen via DUO binnen bij de leerplichtambtenaar van de woongemeente van een leerling, in dit geval leerlingen die in Diemen woonachtig zijn. Zoals eerder genoemd kent schoolverzuim vaak meerdere oorzaken. Het kan een van de eerste signalen van problematiek zijn en vergroot het risico op voortijdig schoolverlaten. Daarom werkt het team Leerplicht nauw samen met het onderwijs en andere ketenpartners in de gemeente. De leerplichtambtenaren zijn aangesloten op MULTIsignaal, een regionale verwijsindex. Via dit systeem kunnen (zorg)professionals eenvoudig aangeven dat zij betrokken zijn bij een kind of jongere, waardoor vervolgens een 'match' kan plaatsvinden wanneer professionals betrokken zijn bij dezelfde jeugdige.

Onderwijs

Bij verzuim onderzoekt en behandelt de leerplichtambtenaar dit met de school. Bij zorgen over leerlingen waar verzuim een rol speelt, is er contact tussen leerplicht en de intern begeleider van de school en/of ouder- en kindcoach (OK-coach).

- Twee maal per jaar vindt in Diemen een algemeen overleg plaats met de schooldirecteur, intern begeleider (IB-er) en OK-coach over de samenwerking en voortgang van bepaalde leerlingen.

Binnen het voortgezet onderwijs vindt overleg plaats in Zorg Advies Teams (ZAT's). Vanwege de grote spreiding van Diemense leerlingen over VO-scholen, nemen leerplichtambtenaren niet standaard deel aan dit overleg. Wel wordt op basis van individuele casuïstiek afgewogen of leerplicht deelneemt. Eventueel kan er een individuele leerlingbespreking plaatsvinden.

Overige overlegstructuren

- Jeugdoverleg (1 keer per zes weken): tijdens dit overleg tussen de gemeente, het jongerenwerk, politie, het veiligheidshuis en leerplicht worden jongeren die overlast veroorzaken of jongeren waarover zorg is besproken en wordt afgestemd welke acties hierop ondernomen gaan worden.
- Ingrado, de belangenvereniging van leerplichtambtenaren, organiseert verschillende verdiepende bijeenkomsten en workshops. Het afgelopen jaar is zowel fysiek als online deelgenomen door het team Leerplicht Diemen aan meerdere workshops.
- Regionaal leerplicht overleg (maandelijks): met de gemeenten Amstelveen, Haarlemmermeer, Uithoorn, Ouder-Amstel.
- Overleg met Leerplicht Amsterdam (tweemaandelijks).

2.5 LEERPlicht INTERVENTIES

Wanneer er sprake is van verzuim, zijn verschillende interventies mogelijk. Gelet op de complexe casuïstiek van verzuim (verzuim en uitval zijn vaak nauw verweven met andere problematiek zoals criminaliteit, werkloosheid en gezinsproblematiek), is de nadruk van het werk van de leerplichtambtenaar de afgelopen jaren steeds meer gelegd op het preventieve aspect van leerplicht. Bij de aanpak van leerplicht wordt dan ook getracht verschillende vormen van hulp te bundelen.

PREVENTIE EN DE METHODISCHE AANPAK SCHOOLVERZUIM (MAS)

De MAS is een landelijk ontwikkelde aanpak, waarbij de leerplichtambtenaar een schakelrol heeft om het schoolverzuim aan te pakken, met als doel dat de leerling weer naar school gaat. Hierbij wordt gezocht naar een optimale inzet van alle betrokken ketenpartners (onderwijs, gemeenten, Raad van de Kinderbescherming, Stichting Halt, politie, jeugdhulp, Onderwijsinspectie, Openbaar Ministerie, rechter). De focus van de MAS ligt op:

- De terug-/toeleiding van de leerling naar een passend onderwijsprogramma;
- Preventie, waarbij de vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp bij verzuim voorop staat;
- Ketensamenwerking;
- Licht waar het kan, zwaar(der) waar nodig.

Zie bijlage 1 voor de Infographic van de MAS (Ingrado, maart 2022).

BEMIDDELINGEN

Leerplichtambtenaren worden gedurende het schooljaar zelf benaderd door ouders, leerlingen en het onderwijs, met het verzoek voor bemiddeling of advies bij problemen/conflicten. Bemiddelingen kunnen preventief worden ingezet, om te voorkomen dat leerlingen verzuimen of uitvallen.

PROCES-VERBAAL EN JUSTITIE

Wanneer verzuim blijft plaatsvinden, nadat de eerdergenoemde stappen zijn gezet, biedt de Leerplichtwet de mogelijkheid om via een proces-verbaal de Officier van Justitie in te schakelen. Overleg tussen de leerplichtambtenaar en Openbaar Ministerie is hierbij noodzakelijk om tot een goed oordeel te komen en een goede kwaliteit van het proces-verbaal te borgen. Deze wordt tevens naar de Raad voor de Kinderbescherming gestuurd, die vervolgens een onderzoek start dat kan resulteren in een geldboete of hechtenis. De leerplichtambtenaar is aanwezig bij de rechtszaak of afhandeling bij het Openbaar Ministerie.

KORTEN KINDERBIJSLAG

Aansluitend op de kwalificatieplicht kennen we De Algemene Kinderbijslagwet (AKW). Dit betekent dat ouders van 16- en 17-jarigen kunnen worden gekort op kinderbijslag, wanneer hun kind niet naar school gaat. Tot op heden is dit in Diemen niet nodig geweest.

Wat valt er op?

- Er zijn lange wachttijden bij de jeugdhulpverleningstrajecten, waardoor leerplicht langer regie moet voeren.
- Leerplichtambtenaren houden, tot dit traject is gestart, intensief contact met ouders, school en andere ketenpartners.
- Hierdoor verandert werk van de leerplichtambtenaar, per casus zijn ze langer én intensiever betrokken.
- Het verzuim neemt tijdens de wachttijden niet af. Naar verwachting leidt dit tot meer thuiszitters, zowel in het primair- als voortgezet onderwijs.

2.6 VISIE TEAM LEERPlicht DIEMEN

Tijdens een inspiratiesessie heeft team Leerplicht Diemen vooruit gekeken. Daar is een toekomstvisie uit naar voren gekomen voor de ontwikkeling van leerplicht op verschillende thema's. Het gaat dus om een 'ideaalbeeld' vanuit het team zelf.

"Het mooiste van het werk is dat je iets voor elkaar hebt gekregen voor een leerling en een bedankje ontvangt voor de geboden hulp, van een ouder die voorheen stond te roepen in je werkkamer."

In de toekomst ziet team Leerplicht Diemen graag:

- Stabiliteit binnen het team en een borging van taken wanneer een collega onverwacht afwezig is, zodat duurzaam samen kan worden gewerkt aan de ambitie;
- Dat tijdens overleggen in de toekomst wordt gesproken over meldingen die binnen zijn gekomen en wat ermee wordt gedaan, in plaats van spreken over meldingen die binnen zouden moeten komen, maar niet zijn gemeld;
- Dat het imago van de leerplichtambtenaar positief is veranderd en het werk bij ouders en kinderen oproept dat leerplicht iets voor je kan betekenen;
- Dat het huidige leerling registratiesysteem in gebruik blijft, waardoor de kennis van dit systeem optimaal kan worden benut;
- Dat ze in een periode zonder crisis en met voldoende capaciteit binnen het team weer persoonlijke aandacht kunnen besteden door het volgen van leerlingen die eerder zijn geholpen.

Daarnaast zien ze een algemene trend dat steeds meer verzuimmeldingen ook een zorgmelding zijn, wat betekent dat er bij leerlingen meer speelt dan enkel schoolverzuim. Hier is passende hulp voor nodig, zoals eerder genoemd bij de werkwijzen en interventies van team Leerplicht.

3. ONTWIKKELINGEN

Verschillende landelijke ontwikkelingen zijn van invloed op het werk van leerplicht(ambtenaren). In dit hoofdstuk worden deze ontwikkelingen kort geschetst, evenals de (verwachte) gevolgen voor het werk van team Leerplicht in Diemen.

3.1 CORONAPANDEMIE

LANDELIJKE ONTWIKKELING

De afgelopen twee jaar werd het onderwijs geconfronteerd met de gevolgen van COVID-19. In het schooljaar 2020-2021 zijn de scholen voor het laatst gesloten geweest en werd online les gegeven. Dit heeft veel effect gehad op het werk van leerplichtambtenaren en mogelijk ook op de verzuimcijfers die zijn opgeleverd.⁴ Het onderzoek van Ingrado⁴ bestaat uit een duiding van deze verzuimcijfers in relatie tot COVID-19. In deze paragraaf wordt de conclusie van het onderzoek in het kort beschreven.

Er is geen eenduidige ontwikkeling van de verzuimcijfers bij verschillende leerplichtorganisaties. De meeste ontwikkeling wordt gezien bij het wettelijk verzuim, maar bij een deel van de organisaties gaat het over een afname van het verzuim en bij een ander deel om een toename. Er wordt met name gevreesd dat de effecten van COVID-19 zich op langere termijn zullen voordoen en daarmee tot meer langdurige schooluitval leiden. De manieren waarop COVID-19 landelijk waarschijnlijk van effect is geweest op het verzuim, zijn:

- De scholen hadden minder goed zicht op het verzuim;
- Scholen waren minder bereid om verzuim te melden, omdat er in het schooljaar 2019-2020 niet werd gehandhaafd door leerplicht als gevolg van de sluiting van scholen;
- Als gevolg van de schoolsluitingen vonden er geen intakes plaats van nieuwkomers⁵.

Er wordt ook een positief effect van COVID-19 genoemd, namelijk dat de relatie van scholen met veel leerplichtteams is verbeterd als gevolg van het intensievere contact en de rol die leerplicht speelde bij ondersteuning. Dit geldt met name voor de scholen in het primair onderwijs.

Er zijn echter ook andere factoren benoemd die van invloed zijn op de verzuimcijfers, denk daarbij aan de overstap naar een nieuw Leerlingvolgsysteem, (personele) omstandigheden binnen de leerplichtorganisaties en het lerarentekort. Kortom, de gevolgen van COVID-19 en leerplicht(cijfers) zijn niet altijd direct aan elkaar te verbinden.

LOKALE GEVOLGEN

Het afgelopen schooljaar zijn de coronamaatregelen verminderd en hebben de scholen weer de 'normale' meldplicht van verzuim zoals vóór COVID-19. Hierdoor heeft team Leerplicht Diemen meer verzuimmeldingen ontvangen dan tijdens de coronacrisis, toen er geen meldplicht was. Dit betekent dus niet direct dat er ook meer verzuim heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn er meer zorgmeldingen

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/03/28/bijlage-2-aanvullend-onderzoek-achtergrond-cijfers>

⁵ Nieuwkomers zijn immigranten, asielzoekers, statushouders en vluchtelingen met recht op onderwijs in Nederland.

binnen het verzuim, omdat leerlingen last hebben van de gevolgen van de coronacrisis. Dit uit zich onder andere in sociaal-emotionele problematiek. Tijdens de coronacrisis is hulp/ondersteuning voor de leerlingen die het nodig hadden vaak te laat opgestart, omdat het verzuim niet (tijdig) werd gemeld. Ook hierdoor zijn de zorgen op blijven lopen.

Tijdens de coronacrisis hebben leerlingen thuisonderwijs gevolgd. Hier waren sommige leerlingen goed gebaat bij, waardoor ze nu wellicht verzuimen voor het onderwijs in de klas. Andersom kan echter ook: leerlingen namen niet (actief) deel aan het thuisonderwijs, maar zijn wel gebaat bij het onderwijs in de klas. Deze ontwikkeling kan ook invloed hebben op de verzuimcijfers.

3.2 OORLOG IN OEKRAÏNE

LANDELIJKE ONTWIKKELING

De oorlog in Oekraïne houdt veel scholen, leraren, ouders en leerlingen bezig. Inmiddels zijn Oekraïense vluchtelingen aangekomen in Nederland, waaronder kinderen. Een deel van de gezinnen komt binnen via de centrale opvang, die op zijn gezet door gemeenten of veiligheidsregio's. In andere gevallen komen ze via andere routes naar Nederland en verblijven zij bijvoorbeeld bij familie, vrienden of vrijwilligers. Alle kinderen in Nederland hebben recht op (en plicht tot) onderwijs. Dit betekent dat scholen verplicht zijn om een passend onderwijsaanbod voor nieuwkomers te faciliteren. Het kan voor zowel schoolbesturen, scholen als gemeenten een uitdaging zijn om (op korte termijn) onderwijs te verzorgen voor gevluchte kinderen. Zeker gezien de oplopende personeelstekorten en de expertise die nodig is voor het bieden van onderwijs aan nieuwkomers/anderstaligen.

LOKALE GEVOLGEN

In de gemeente Diemen is in het schooljaar 2021-2022 een tijdelijke tussenvoorziening opgezet voor de Oekraïense kinderen van 4 t/m 11 jaar die zijn opgevangen in de centrale opvang (het VIA hotel). Er worden ook Oekraïense kinderen particulier opgevangen, waarvan de ouders hen zelf bij een school hebben aangemeld. Daarnaast hebben alle ouders/verzorgers van kinderen die zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP), maar nog niet zijn aangemeld bij een school volgens het leerplichtsysteem, een brief ontvangen van de leerplichtambtenaar, om de juiste weg naar het onderwijs te vinden. Hierover zijn afspraken gemaakt met de schoolbesturen en Adviseur Passend Onderwijs. Het doel is altijd geweest om de kinderen zo snel mogelijk aan te melden voor het nieuwkomersonderwijs. Voor de Oekraïense kinderen met een VO-leeftijd (12+) geldt dat zij zich konden aanmelden bij een internationale schakelklas in Amsterdam.

Het aantal leerplichtige Oekraïense kinderen die niet staan ingeschreven op een school is gedaald sinds het versturen van de leerplicht-brieven zoals eerder genoemd. Er is echter naar alle waarschijnlijkheid nog geen volledig zicht op alle Oekraïense kinderen in Diemen, wanneer zij niet in de BRP staan ingeschreven.

3.3 DE WET POLITIEGEGEVENS (WPG)⁶

LANDELIJKE ONTWIKKELING

De verwerking van strafrechtelijke gegevens, waar leerplicht ook mee te maken kan hebben, viel tot 25 mei 2018 onder de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Door de komst van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) valt de verwerking van persoonsgegevens rondom strafbare feiten tegenwoordig onder een andere Europese wet, namelijk de EU-Richtlijn 2016/680. Deze richtlijn is omgezet in de Wpg en is sinds januari 2019 van kracht. (Leerplicht)organisaties hebben bij de verwerking van persoonsgegevens bij handhavingstaken te maken met zowel de AVG als Wpg.

Voor de dagelijkse praktijk van de leerplichtambtenaar is de Wpg dus relevant. Niet alle bepalingen van deze wet zijn van toepassing verklaard op buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA). Dit geldt dus ook voor een leerplichtambtenaar met de bevoegdheid om handhavend op te treden, zoals eerder genoemd in paragraaf 2.5. Het gaat over persoonsgegevens die in het kader van de politietaak worden verwerkt. Onder de politietaak voor leerplichtambtenaren wordt verstaan: het onderzoek naar overtredingen uit de Leerplichtwet. Meer informatie over de Wpg en de (wettelijke) gevolgen op de taken van leerplichtambtenaren staat in voetnoot 6.

LOKALE GEVOLGEN

De externe toezichthouder op de naleving van de Wpg is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Daarnaast dient de verwerkingsverantwoordelijke (in dit geval dus team Leerplicht), een functionaris voor gegevensbescherming aan te stellen, die toeziet op de naleving van de Wpg in Diemen. Ook dient de organisatie ieder jaar een interne audit uit te voeren, waarin een specifiek onderdeel van de Wpg wordt beoordeeld. De auditplicht is met 1 jaar uitgesteld, wat betekent dat organisaties nu tot en met 31 december 2022 de tijd hebben om het Wpg-auditrapport aan te leveren bij de AP. Voor team Leerplicht van de gemeente Diemen betekent dit dat vóór het eind van 2022 de audit moet worden uitgevoerd en toegestuurd aan de AP. De wetswijziging heeft hierin dus concrete gevolgen voor de werkzaamheden van de leerplichtambtenaar in 2022.

3.4 VERZUIMAANPAK MINISTERIE VAN OCW⁷

Op 28 maart 2022 heeft Minister Wiersma (van Primair en Voortgezet Onderwijs) de Tweede Kamer geïnformeerd over de verzuimcijfers van schooljaar 2020-2021. In deze kamerbrief gaat hij ook in op de nieuwe en aangescherpte aanpak, die kort wordt weergegeven in deze paragraaf.

Er wordt geconcludeerd dat schoolverzuim een taai probleem is, en de aanpak van de afgelopen jaren niet voldoende was: er is niet één type thuiszitter en daarmee niet één landelijke aanpak mogelijk. Ieder kind/jongere is uniek en heeft passende hulp en ondersteuning nodig. De verzuimcijfers van vorig schooljaar laten zien dat het schoolverzuim nog steeds fors is. Om deze reden wordt een verbeterde en aangescherpte aanpak voorgesteld met als doel dat geen enkel kind/jongere meer onnodig thuis zit, doordat meer wordt ingezet op preventie en passend onderwijs. Wel moet er ruimte

⁶ <https://ingrado.nl/kennisbank/items/veel-gestelde-vragen-rondom-wet-politiegegevens-gebundeld-in-een-document>

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/03/28/verzuimcijfers-2020-2021-en-verzuimaanpak>

zijn voor een kind/jongere om tijdelijk niet naar school te gaan als dat op dat moment het beste is, maar de ontwikkeling van het kind moet thuis ook door kunnen gaan.

De nieuwe aanpak bestaat uit drie actielijnen, met als doel naar 'aanwezigheidsbeleid'⁸ toe te werken. Een nadere toelichting staat in voetnoot 7 en 8.

Ieder kind wordt gezien, doordat aanwezigheid centraal wordt gesteld:

- Het vergemakkelijken van verzuimregistratie;
- Een eenduidige registratie van ziekteverzuim door scholen;
- Een verplichte registratie van alle soorten verzuim;
- Het vergroten van de rol van de leerplichtambtenaar en jeugdarts.

Een echt passend aanbod bieden waar dat nodig is:

- Het versnellen van de verbeteraanpak passend onderwijs, waaronder het traject hoorrecht;
- Het verder versterken en verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en zorg, onder meer door het experiment onderwijszorgarrangementen;
- Het opzetten van een landelijk Kenniscentrum Hoogbegaafdheid op korte termijn;
- Het versneld uitvoeren van het voorstel voor wetwijziging van 5 onder a Leerplichtwet;
- Altijd inzicht in verzuimgegevens door samenwerkingsverbanden, waaronder het aantal vrijstellingen 5 onder a Leerplichtwet⁹;
- Afspraken met samenwerkingsverbanden over een nog sterkere bijdrage leveren aan preventie en het terugdringen van verzuim;
- Het nemen van extra maatregelen om vrijstellingen 5 onder a Leerplichtwet terug te dringen;
- Het bijstellen en opschalen van het project 'WEL in ontwikkeling', in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), op basis van de ervaringen tot nu toe naar meer regio's en uiteindelijk een regeling die voor de zomer wordt gepubliceerd.

Afstandsonderwijs inzetten voor kinderen en jongeren die geen onderwijs op school (kunnen) volgen:

- Uitbreiding van de mogelijkheden rond afstandsonderwijs, onder andere ook voor leerlingen die dreigen thuis te komen zitten;
- Duidelijke communicatie over de mogelijkheden die er nu al zijn binnen wet- en regelgeving in het kader van online onderwijs voor uitgevallen kinderen/jongeren;
- Verspreiding van goede voorbeelden rond online onderwijs;
- Zo snel mogelijk een digitaal onderwijsaanbod beschikbaar maken voor kinderen/jongeren die niet naar school gaan;
- Komen tot een structureel aanbod voor bovengenoemde groep via een digitale school;

⁸ <https://ingrado.nl/kennisbank/items/handreiking-en-checklist-aanwezigheidsbeleid>

⁹ Artikel 5a van de Leerplichtwet is bedoeld voor kinderen die door een zware lichamelijke of psychische beperking niet naar school kunnen. In de afgelopen jaren is het aantal vrijstellingen op grond van dit artikel gestegen.

- Verkennen onder welke voorwaarden online onderwijs breder dan alleen voor uitgevallen kinderen kan worden ingezet in het primair onderwijs, wanneer fysiek onderwijs (tijdelijk) niet mogelijk is.

Op 15 juli 2022 is een nieuwsbericht¹⁰ gedeeld op de website van de Rijksoverheid, waarin staat dat het kabinet € 15 miljoen uittrekt om vanuit het passend onderwijs ouder- en jeugdsteenpunten op te zetten, waar ouders en leerlingen onder meer worden geïnformeerd over de ondersteuning in hun regio en hun rechten en plichten. Ieder samenwerkingsverband moet in de zomer van 2022 zo'n steunpunt hebben. Ook gaan er twee wetsvoorstellen in consultatie:

- Wetsvoorstel Versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs, welke hoorrecht regelt waardoor leerlingen snel kunnen meepraten over de mogelijke ondersteuning die hen wordt geboden;
- Wetsvoorstel Terugdringen Verzuim, welke het tijdig en volledig registreren van verzuim (ook geoorloofd) voor scholen eenvoudiger maakt.

Over de digitale school wordt geschreven dat gedigitaliseerde lessen van andere scholen beschikbaar komen, waar leerlingen waar nodig na de zomer gebruik van kunnen maken. Dit is de opmaat naar een volledig digitale school waarbij leerlingen volledig digitaal onderwijs volgen als het echt niet anders kan.

LOKALE GEVOLGEN

De nieuwe verzuimaanpak kan gevolgen hebben voor het team Leerplicht Diemen, vooral wat betreft het digitaal onderwijs en daarmee in beeld houden van (verzuim van) leerlingen. Daarnaast biedt het volgen van onderwijs op afstand kansen voor de Diemense leerlingen. Hierin moet echter goed worden gekeken wat dit betekent voor de (werk)druk van het onderwijs. De plannen van het ministerie zijn nog niet concreet genoeg om te spreken van specifieke gevolgen voor Leerplicht Diemen, Diemense leerlingen en de scholen.

3.5 INVOERING VAN M@ZL OP PO-SCHOLEN

M@ZL staat voor 'Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen' en is een methodiek voor een integrale aanpak van ziekteverzuim bij leerlingen in alle onderwijsniveaus. Het doel is om ziekteverzuim terug te dringen door het vroegtijdig signaleren en begeleiden van scholieren met (verhoogd) ziekteverzuim. Met M@ZL wordt dus proactief gereageerd op ziekteverzuim signalen. Wanneer het ziekteverzuim onnodig voortduurt, nadat de school al stappen heeft gezet (eventueel in samenwerking met de JGZ), wordt de leerplichtambtenaar gevraagd om mee te denken en zo nodig de leerplicht te handhaven. M@ZL bestaat al een aantal jaren. In de nabije toekomst moeten scholen echter ook het geoorloofd schoolverzuim bij leerplicht gaan melden, dus ook de ziekmeldingen. Hiermee komen meer leerlingen die afwezig zijn door ziekteverzuim in beeld. Dit levert naar verwachting dus extra werk op voor het team Leerplicht.

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/07/15/extra-aanpak-om-aantal-thuiszitters-te-verminderen>

4. ALGEMENE GEGEVENS

4.1 BASISGEGEVENS LEERPLICHTIGEN EN RMC

Het aantal leerplichtigen (5 - 18 jaar) in Diemen op 1 oktober 2020, waren 3975 leerlingen. Het aantal inwoners in de RMC-leeftijdscategorie (18 - 23 jaar) is 2393¹¹. Er is een daling van het aantal jongeren in de RMC-leeftijd. Een van de verklaringen hiervoor is een daling van het aantal uitwisselingsstudenten in Diemen. In 2019-2020 waren er 285, het afgelopen schooljaar is dit aantal gedaald naar 168. Een andere verklaring is dat studenten meer thuis zijn blijven wonen door de coronacrisis en -maatregelen en dus geen gebruik hebben gemaakt van de studentenhuysvesting in Diemen. Deze studenten hebben echter grotendeels al een startkwalificatie behaald. De cijfers kunnen dus een vertekend beeld geven over de daadwerkelijke RMC-doelgroep.

Categorie	01-01-2018	01-01-2019	01-10-2019	01-10-2020	01-10-2021
Aantal leerplichtigen incl. kwalificatieplicht (5 t/m 17 jaar)	3588	3643	3901	3975	4012
Aantal inwoners in de RMC-leeftijd (18 tot 23 jaar)	2570	2666	2693	2393	2318
Totaal	6158	6309	6594	6368	6330

4.2 BASISGEGEVENS SCHOLEN

PRIMAIR ONDERWIJS

Het merendeel van de Diemense leerlingen in de basisschoolleeftijd (5 – 12 jaar) bezoekt een van de in totaal zeven basisscholen in Diemen. In totaal zijn er 2675 basisschoolleerlingen. Daarvan gaan er 2112 naar een basisschool in Diemen (79%). Er zijn dus 494 leerlingen die primair onderwijs volgen buiten Diemen.

Aantal Diemense leerlingen op het primair onderwijs in Diemen	1-10-2018	01-10-2019	01-10-2020	01-10-2021	01-10-2022
Totaal	1809	2050	2117	2148	2112

Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van Diemense leerlingen op basisscholen buiten Diemen. Er wordt onderwijs gevolgd op 95 verschillende basisscholen. De scholen met minimaal 20 Diemense leerlingen zijn gespecificeerd, de overige scholen zijn ondergebracht in de categorie 'overige scholen'.

¹¹ Een groot deel van de inwoners in de RMC-leeftijdscategorie heeft wel een startkwalificatie. De exacte doelgroep kunnen we om deze reden niet bepalen.

Aantal Diemense leerlingen op het primair onderwijs buiten Diemen	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
De Grote Beer	46	50	48	68
5 ^e montessorischool Watergraafsmeer	42	40	39	48
Indische Buurtschool (Unesco school)	24	23	14	40
A Bekemaschool R.K basisonderwijs	62	51	41	39
Lidwina school	29	29	29	38
Brede Daltonschool De Meer	32	27	25	28
Overig	196	269	315	216
Totaal	433	509	558	494

VOORTGEZET ONDERWIJS

Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van het aantal leerlingen uit Diemen per middelbare school. De scholen met minimaal 10 leerlingen zijn gespecificeerd, de overige scholen zijn ondergebracht in de categorie 'overige scholen'. Wat opvalt is dat leerlingen uit Diemen naar meer verschillende middelbare scholen gaan dan voorgaande schooljaren.

Aantal Diemense leerlingen per middelbare school	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Vechtstede College	260	267	256	238
Open schoolgemeenschap Bijlmer	170	161	143	165
Pieter Nieuwland College	95	94	92	96
Montessori Lyceum Oostpoort	28	35	42	89
Metis Montessori Lyceum HAVO	44	44	50	73
College De Meer	56	23	43	72
DaltonScholengemeenschap Spinozalyceum	21	34	38	65
Esprit Scholen Berlage Lyceum	36	58	33	56
Montessori Lyceum Amsterdam	44	92	53	51
Cygnus Gymnasium	51	45	40	48
IJburg College	61	61	48	41
De Hubertus & Berkhoff	28	36	36	30
Casparus College	19	27	29	30
De Amsterdamse Mavo & Havo	15	24	28	25
Sint Nicolaas Lyceum	46	43	28	20
HAVO de Hof	23	17	16	20
Fons Vitae Lyceum	26	25	21	19
Wellantcollege Linnaeus (Amsterdam)	31	24	21	18
Ir. Lely Lyceum	0	10	16	17
Vossius Gymnasium	12	14	18	16

Het Amsterdams Lyceum	12	14	14	16
ALASCA	0	0	12	15
IVKO	11	14	7	14
Gerrit van der Veen College	11	14	13	13
Het Hervormd Lyceum Zuid	20	16	15	13
Sint Ignatiusgymnasium	16	15	12	12
Bindelmeer College	17	17	12	11
Overige scholen (minder dan 10 leerlingen uit Diemen)	175	172	304	346
Totaal	1411	1429	1461	1629

Het totaal aantal leerlingen op overige scholen in Diemen is de afgelopen twee jaar gestegen. Leerlingen maken steeds meer hun eigen schoolkeuze en gaan minder zelfsprekend naar scholen waar andere leerlingen uit Diemen heen gaan. Het aantal leerlingen op het Vechtstede College is bijvoorbeeld gedaald de afgelopen jaren.

SPECIAAL ONDERWIJS

Daarnaast zijn er nog een aantal Diemense kinderen die speciaal onderwijs volgen (buiten Diemen). Deze aantallen blijven redelijk stabiel de afgelopen jaren, er zijn geen bijzonderheden.

Aantal Diemense leerlingen op het speciaal onderwijs	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Speciaal basisonderwijs	57	69	67	68
Voortgezet speciaal onderwijs	48	37	41	35
Totaal	105	106	108	103

5. VERZUIMCIJFERS

In dit hoofdstuk staan de verzuimcijfers van Diemense leerlingen van de laatste vier schooljaren. In paragraaf 2.1 staat de toelichting op verzuim(soorten).

5.1 VERZUIMMELDINGEN

PRIMAIR ONDERWIJS

Onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal verzuimmeldingen vanuit het primair onderwijs.

Verzuim primair onderwijs	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
PO Absoluut verzuim	4	-	-	-
PO Relatief verzuim (16u of meer)	32	42	27	31
- Waarvan luxe verzuim	14	5	3	4
- Waarvan overig relatief verzuim	18	37	24	27

Deze aantallen zijn de afgelopen twee schooljaren redelijk stabiel gebleven. Tijdens de coronacrisis is het gemelde verzuim afgenomen, door redenen zoals eerder genoemd in paragraaf 3.1.

VOORTGEZET ONDERWIJS

Onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal verzuimmeldingen vanuit het voortgezet onderwijs. Hier is een duidelijke toename te zien in verzuimmeldingen vergeleken met het schooljaar 2020-2021. Waarschijnlijk wordt deze toename veroorzaakt door het eind aan de corona-maatregelen, waardoor verzuim opnieuw zichtbaar werd en gemeld kon worden door de scholen.

Verzuim voortgezet onderwijs	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
VO Absoluut verzuim	-	-		2
VO Relatief verzuim (16u of meer)	438	357	120	357
- Waarvan luxeverzuim	27	21	-	4
- Waarvan overig relatief verzuim	411	338	120	353

THUISZITTERS

Onderstaande tabel geeft inzicht in het totaal aantal thuiszitters in zowel het primair onderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en het MBO.

Thuiszitters ¹²	WPO	WEC	WVO	WEB	Totaal
Begin van het schooljaar	0	0	0	0	0
In de loop van het schooljaar	3	0	5	0	8
Totaal	3	0	5	0	8
- Waarvan langer dan drie maanden	3	0	3	0	6
- Waarvan problemen in de loop van het schooljaar opgelost	0	0	1	0	1
- Waarvan gedurende het schooljaar 18 geworden	0	0	1	0	1

Naast verzuim en thuiszitters kan ook sprake zijn van verwijdering. Dit moet een school schriftelijk zowel bij de onderwijsinspectie als bij de leerplichtambtenaar melden. Er zijn in het afgelopen schooljaar geen verwijderingen gemeld bij leerplicht Diemen. Overigens heeft de school een inspanningsverplichting om een verwijderde leerling op een andere school te herplaatsen.

5.2 VRIJSTELLINGEN

De Leerplichtwet 1969 noemt diverse situaties waarin ouders zijn vrijgesteld van de verplichting om hun kind(eren) op een school in te schrijven:

- Het kind is ongeschikt om naar school te gaan door lichamelijke of psychische oorzaken. De leerplichtambtenaar beoordeelt of er reden is om het kind vrijstelling van leerplicht te verlenen;
- Ouders/verzorgers vinden vanuit hun levensbeschouwelijke richting geen passende school in de omgeving;

¹² WPO = primair onderwijs | WEC = speciaal onderwijs | WVO = voortgezet onderwijs | WEB = ROC (MBO)

- Het kind staat ingeschreven bij een Nederlandse gemeente, maar verblijft in het buitenland en volgt daar onderwijs. Een vrijstelling wordt alleen afgegeven na indiening van een aanvraag bij de gemeente, waarbij tevens een verklaring van inschrijving van de desbetreffende school in het buitenland wordt overhandigd;
- In sommige gevallen is het voor jongeren vanaf 14 jaar mogelijk een alternatief traject te volgen. De leerplichtambtenaar moet dan eerst, na overleg met de school, tot de conclusie komen dat de leerlingen daadwerkelijk niet in staat is om volledig dagonderwijs te volgen. Er is dan sprake van vervangende leerplicht.

Reden vrijstelling	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Leerlingen die in buitenland onderwijs volgen, maar in Diemen geregistreerd zijn	10	10	8	17
Psychische of lichamelijke ongeschiktheid	9	10	16	16
Overwegende bedenkingen tegen de richting van het onderwijs	3	4	5	0
Vervangende leerplicht (art. 3a, 3b en 15)	0	4	2	3
Totaal	22	28	31	36

5.3 INGEZETTE INTERVENTIES

In onderstaande tabel worden de cijfers weergegeven van de ingezette interventies (zie paragraaf 2.5 voor een toelichting). Er is een stijging te zien in het aantal processen verbaal, evenals de verwijzingen naar Halt. Hier is geen eenduidige verklaring voor.

Interventie	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
PO Proces verbaal	7	4	0	1
- Waarvan boetes	5	2	0	1
- Waarvan aangehouden/lopend	1	1	0	0
- Waarvan geseponneerd/ingetrokken	1	1	0	0
VO Proces verbaal	16	2	3	7
- Waarvan boetes	6	1	0	0
- Waarvan verwijzingen naar Halt	2	0	0	0
- Waarvan een taakstraf /maatregel	4	0	0	2
- Waarvan aangehouden	0	1	1	0
- Nog lopende zaken	3	0	2	4
- Anders/onbekend	0	0	0	1
- Gesloten plaatsing	1	0	0	0
Geen inschrijving Proces verbaal	2	0	0	1
- Waarvan boete	1	0	0	0
- Waarvan ingetrokken	1	0	0	0
- Nog lopende zaken	0	0	0	1
Halt verwijzing	1	0	0	3

6. CIJFERS REGIONALE MELD- EN COÖRDINATIEFUNCTIE (RMC) VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN (VSV)

Onderstaande tabellen geven de cijfers weer van RMC-verzuim en het aantal huisbezoeken wat plaatsvindt als gevolg hiervan, evenals de voortijdig schoolverlaters. De reden dat er geen huisbezoeken hebben plaatsgevonden, is dat voorheen de gemeente Amsterdam dit oppakte voor Diemense leerlingen (in verband met capaciteit in Diemen). Deze samenwerking is in 2020 gestopt. Er waren geen schriftelijke afspraken gemaakt tussen de gemeenten over deze huisbezoeken. Door personele wisselingen bleken de bestaande (mondelinge) afspraken niet voldoende. Naar verwachting kunnen de huisbezoeken in het komende schooljaar weer plaatsvinden door leerplichtassistenten van de gemeente Amsterdam, omdat er nieuwe schriftelijke afspraken worden gemaakt over deze inzet.

RMC-verzuim	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
RMC-verzuim	286	119	180	143
Huisbezoeken	63	50	0	0

In onderstaande tabel wordt het percentage voortijdig schoolverlaters in relatie tot het aantal inwoners in de RMC-leeftijd (18 tot 23 jaar) weergegeven (deze aantallen staan in paragraaf 4.1). De VSV-cijfers voor het schooljaar 2021-2022 zijn nog niet bekend. Deze cijfers worden per kalenderjaar kenbaar gemaakt.

% voortijdig schoolverlaten	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Agglomeratie Amsterdam	2,3%	2,5%	1,9%	2.0%
Aalsmeer	1,4%	1,6%	1.3%	1.2%
Amstelveen	1,2%	1,9%	1.4%	1.6%
Amsterdam	3,0%	2,9%	2.2%	2.4%
Diemen	2,4%	2,9%	1.7%	2.3%
Haarlemmermeer	1,6%	1,9%	1.4%	1.6%
Uithoorn	1,9%	2,2%	1.3%	1.5%
Ouder-Amstel	1,0%	1,3%	1.2%	1.3%

Het percentage voortijdig schoolverlaters is het vorige schooljaar gestegen, zowel in Diemen als landelijk. De meest voor de hand liggende verklaring hiervoor is de coronacrisis¹³. Er zijn een aantal factoren die met deze crisis samenhangen: examens gingen niet door dus doorstroming vond te vroegtijdig plaats, geen juiste studiekeuzes door enkel online voorlichting, een toename van mentale problemen draagt mogelijk bij aan verhoogde uitval, er is een aantrekkende arbeidsmarkt.

¹³ <https://ingrado.nl/actueel/items/coronacrisis-in-de-weg-van-landelijke-ambitie-voortijdig-schoolverlaters>

7. TERUGBLIK SPEERPUNTEN 2021-2022

In het jaarverslag leerplicht en RMC 2020-2021 zijn verschillende speerpunten geformuleerd voor het afgelopen schooljaar. In dit hoofdstuk worden de speerpunten kort benoemd, evenals de ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden.

(1) Team Leerplicht op kracht

Het streven was om de capaciteit van de leerplichtambtenaren te verhogen van 1.5fte naar 2.1fte (exclusief leerplichtondersteuner). Het afgelopen schooljaar is de capaciteit van het team Leerplicht Diemen naar wens verhoogd. Naar verwachting zien we de meerwaarde hiervan volgend jaar terug. De afgelopen periode is ingezet op het inwerken van de nieuwe leerplichtambtenaar en leerplichtondersteuner en het creëren van een goede basis binnen het team, wat heeft gezorgd voor een tijdelijk hogere werkdruk voor de twee leerplichtambtenaren.

(2) Werken volgens de MAS

De leerplichtambtenaren hadden de MAS-werkwijze al succesvol geïntegreerd in hun werk. Door de extra tijd die met deze werkwijze komt kijken, kon er minder tijd worden besteed aan het vroegtijdig signaleren van verzuim en relatiebeheer met scholen en andere partners (vóór de capaciteitsuitbreiding).

Team Leerplicht heeft het afgelopen schooljaar meer regie genomen in de casussen, doordat ze jongeren aanmelden en het traject volgen. Daarnaast is ook meer ingezet op het bieden van passende zorg, waaronder het ouders meer wegwijs maken in het veld van (jeugd)hulp. Hierin loopt het team Leerplicht wel tegen de wachttijden in de jeugdzorg aan, waardoor regie langer bij hen blijft liggen omdat nog niet kan worden verwezen naar jeugdhulp en vertraging wordt opgelopen in de MAS werkwijze.

(3) Vroegtijdig signaleren verzuim basisscholen Diemen

Het team Leerplicht wilde in 2022 samen met de basisscholen in Diemen de administratie doornemen, zodat verzuim vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt kan worden. Tijdens de coronapandemie lag de focus namelijk niet op vroegsignalering.

Het afgelopen schooljaar is de focus teruggelegd op verzuim en preventie hiervan. Er is een goede start gemaakt met de scholen: de basisscholen zijn bezocht door de leerplichtambtenaren en er zijn afspraken vastgelegd voor het volgende schooljaar. Toch blijft het vroegtijdig signaleren een aandachtspunt, afhankelijk van de hoeveelheid verzuimmeldingen door de basisscholen (in relatie tot de werkelijke hoeveelheid verzuim). Dit speerpunt komt dus terug in hoofdstuk 8.

(4) Meer aandacht voor kwetsbare jongeren

Team Leerplicht wil ervoor zorgen dat het verzuim van kwetsbare mbo-jongeren (eerder) wordt gemeld. Het streven was dat de leerplichtondersteuner een rol zou vervullen in het contact met mbo-scholen en het bevorderen van de verzuimmeldingen voor leerlingen uit Diemen.

Deze inzet is het afgelopen schooljaar opgestart. De cijfers hiervoor staan vermeld in paragraaf 5.1. Ook komt dit speerpunt terug in hoofdstuk 8.

8. SPEERPUNTEN 2022-2023

In dit hoofdstuk worden de speerpunten voor het volgende schooljaar benoemd. Er wordt verder ingezet op speerpunten van het afgelopen schooljaar, maar er zijn ook nieuwe wensen.

(1) Vroegtijdig signaleren en inzetten op verzuimadministratie basisscholen Diemen

Het streven is om twee keer per jaar de gehele verzuimadministratie van de basisscholen in Diemen door te nemen, met als doel dat de scholen dit uiteindelijk zelfstandig oppakken. Team Leerplicht hoopt te komen tot inzicht bij de scholen dat het verzuim eerder en/of meer gemeld kan worden, dat je er samen voor aan zet bent om verzuim beter in beeld te krijgen en kinderen vroegtijdig passende ondersteuning te bieden. Een uitgangspunt hierbij is dat preventie tijdens de basisschoolperiode leidt tot het voorkomen van verzuim in het voortgezet onderwijs. Verzuim in het primair onderwijs betekent namelijk vaak, zoals eerder genoemd, dat er sprake is van achterliggende problematiek. Het onderwijs is hier niet alleen voor aan zet, maar in samenwerking met de OK-coaches, schoolarts(en), directeur(en), IB'ers en team Leerplicht.

(2) Meer het veld in

Het doel is om een betere samenwerking met de scholen te bewerkstelligen, met name met het mbo (ROC's), zodat verzuim tijdig wordt gemeld en met de juiste, volledige informatie. Leerplicht Diemen moet op de kaart worden gezet bij alle scholen in de regio, waarbij de bezoeken worden gefocust op:

- Basisscholen buiten de gemeente Diemen - top 5 met meeste Diemense leerlingen;
- Voortgezet onderwijs - top 10 met meeste Diemense leerlingen;
- Mbo (ROC's) – top 3 met de meeste Diemense leerlingen.

(3) Inzetten op de samenwerking met (gemeente) Amsterdam

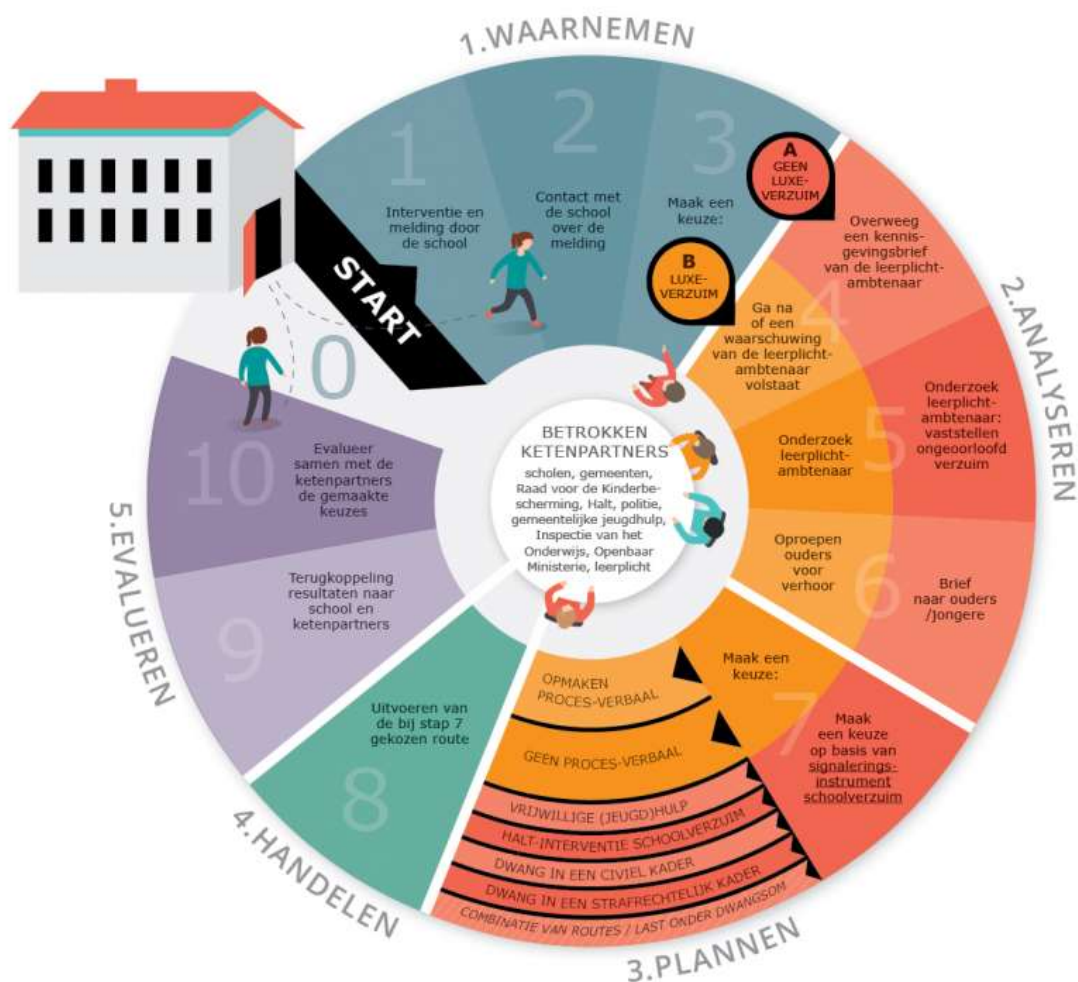
Het is belangrijk om Diemense leerlingen in beeld te houden, wanneer zij niet in Diemen naar school gaan. In Amsterdam is iedere school gekoppeld aan een eigen leerplichtambtenaar. Het verzuim van een Diemense leerling wordt dan vaak met de betreffende leerplichtambtenaar besproken, maar niet met het team Leerplicht in Diemen. Dit is niet wenselijk. Het streven is om goed, wederzijds contact te onderhouden tussen de scholen, leerplichtambtenaren uit Amsterdam en het team Leerplicht in Diemen. Hierdoor komen leerlingen terecht bij de leerplichtambtenaren in Diemen en kunnen zij waar mogelijk passende, lokale ondersteuning ontvangen. Idealiter zouden alle leerlingen gemeld worden in de verzuimadministratie. Tot slot vinden in Amsterdam veel ontwikkelingen plaats op het gebied van leerplicht. Het team in Diemen zou hier goed op kunnen aansluiten en van kunnen leren, wanneer een goede samenwerking bestaat.

(4) Schrijven van een nieuwe ambtsinstructie

Volgens artikel 15, lid 4 van de Leerplichtwet, is aan het college van Burgemeester en Wethouders opgedragen een instructie vast te stellen voor de medewerker(s) van leerplicht en RMC. Hierin wordt vermeld hoe de wettelijke taken die de gemeente zijn opgelegd, moeten worden uitgevoerd. Ook dient aangegeven te worden hoe overleg plaatsvindt met leerplichtambtenaren uit omliggende gemeenten en met welke ketenpartners moet worden samengewerkt. Het doel hiervan is te zorgen dat leerplicht het karakter heeft van maatschappelijke zorg.

De oude ambtsinstructie van de gemeente Diemen komt uit 2005 en is hiermee aan vernieuwing toe. In april 2022 heeft Ingrado een nieuw format ambtsinstructie voor leerplicht/RMC gepubliceerd. Deze instructie kan worden aangepast aan de situatie in de regio en houdt rekening met de AVG, meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld, de Wpg en de procedure rondom oproep en verhoor proces-verbaal. Ook de wetswijziging inzake regionale samenwerking VSV en jongeren in een kwetsbare positie zijn opgenomen in dit format. Het streven is om zo snel mogelijk deze nieuwe ambtsinstructie op te stellen en voor te leggen aan het college van B&W in Diemen.

BIJLAGE I

Figuur 1 Infographic MAS werkwijze (<https://ingrado.nl/kennisbank/items/de-mas-actuele-formats-en-bijbehorende-documenten>)